

בעניני ברכות - שיעור 717

I. פסקי רב שלמה זלמן אויערבאך שהובא בסוף ספר ותן ברכה

- (א) **ברכה על מזונות** שהם כיסנין ודאי בתוך הסעודה חייבים לברך עליהם שרוב עוגות בזמנינו נקראים ודאי פת הבא בכיסנין כמו טורט ועוגת שוקולד ועוגות שעושים עם הרבה קרם ועוגיות שנעשה מבלילה רכה מהרבה ביצים וסוכר ושמן וכדומה ורק רוגלאך ועוגיות מבצק קשה אפילו שמפזרים עליהם סוכר או מורחים רבה (jam) וכן בסקוטים (biscuits) נחשבים ספק פת הבב"כ ואין מברכים עליהם בתוך הסעודה
- (ב) **פיצה** - בארצות הברית שיש אוכלים אותה לסעודה ויש אוכלים אותה לקינוח תלוי בדעת כל אחד ואחד אם אוכלו כסעודה או כקינוח
- (ג) **האוכל פת הבב"כ** בין סעודה לסעודה לתענוג בעלמא ולא כסעודה ואכל כשיעור סעודה מברך המוציא וברכת המזון
- (ד) **שיעור קביעות סעודה** של אכילת נשים הוי כמדת נשים כמו שהזקנים שיעורם כמדת אכילת זקנים
- (ה) **זה דוקא אם אכל ד' ביצים** של פת הבב"כ ושאר הליפתן ובשר אכל בלא ד' ביצים אין כאן צירוף ודלא כהמ"ב והאג"מ דבביצה מצטרפים ולמעשה אם אכל ד' ביצים ואינו שבע יברך על המחיה
- (ו) **מצה בריי** אם מטגן עם מעט שמן רק שלא ישרף מברכים עליו המוציא ובהמ"ז אבל פתית מצה שגובלים בביצים ומים או חלב ומטגנין על מחבת מברכין עליו בורא מיני מזונות
- (ז) **בשר או עוף** ממולא עם מילוי של קמח מצה מברך במ"מ וצריך לאכול מהמילוי ואח"כ הבשר שיאכל עם המילוי נפטר ע"י ברכה זו (ולא כהאג"מ שיש ב' ברכות) ולהבשר שאוכל בלי המילוי צריך לברך עליה שהכל
- (ח) **הבייגעל** שלשים עיסה וחולטין אותה במים רותחין לשעה מועטת ואח"כ אופים אותו בתנור מברכין עליו המוציא אמנם בייגעל בשינוי צורה מיוחד וגם מתוק יותר מלחם רגיל ושאינו מדרך העולם לקבוע עליו יש לו דין פת הבא בכיסנין
- (ט) **עוגות טורט** לא מצטרפים לקביעות סעודה דדוקא פת הבב"כ שאוכלים יחד דברים כאלו מצטרף יחד וזה לא כהאג"מ (ב - ל"ג) דגם אלו מצטרפים
- (י) **מים קפואים** עם טעם (ices) כשאוכלים אותה בסעודה צריך לברך עליה שהכל ואפילו אם ברך על יין בתחילת הסעודה דלא נחשב כמשקה ליפטר ע"י ברכת היין
- (יא) **כשעושים קידוש בשבת** אוכלין מיני מתיקה ודעתו ליטול ידים לסעודה אח"כ אין מברכים ברכה אחרונה שעל ידי שעשה קידוש התחיל הסעודה וכל מה שאוכל שייך לסעודה ואבאר
- (יב) **צריך לברך על מילון** שאוכלים בתחילת סעודה כפארשפיז

- (יג) **בשעת ברכת המזון** עיקר ההקפדה על לבישת הכובע אבל המנהג גם ללבש גם המעיל וגם כשברך ברכת המזון בחול
- (יד) **אשה שאכלה** ומסופקת אם בִּרְכָה ברהמ"ז כדי להורות שתברך שלא תהא ברהמ"ז קל בעיניה שלא יבא קילקול שתסברו שאינן חייבות כל כך
- (טו) **למי שאין לו פנאי** מותר לברך עד אל יחסרנו אמנם ברכת אורחים מחויב אורח לברך
- (טז) **ירקות של עציץ שאינו נקוב** מברכין עליהן שהכל
- (יז) **על מרק שנתן בו מזונות וירקות** ואפילו המזונות מעט מ"מ הם העיקר ופוטר הירקות והמים ומברך עליה בורא מיני מזונות
- (יח) **על מרק עגבניות (tomato)** עם אורז מברך ברכה אחת שנתבשלו יחד וגם רוצה לאכול האורז והמרק בתורת מאכל אחד אם האורז הרוב או אוכל האורז ללפת המרק מברך בורא מיני מזונות ואם לאו מברך בורא פרי האדמה
- (יט) **מי ירקות כברכת הירק הוא** ואפילו אם ניכר במים רק טעם הירק עצמה כגון מי עגבניות שניכר טעם העגבניות בהמים
- (כ) **חלווה (משומשמים)** אף אם נאמר שהשומשמים נטעו אדעתא לרסקם מ"מ אינו מברך עליו אלא שהכל שהוא דבר חדש ואינו ניכר כלל שזה בא משומשמים

II. עוד הערות

- (א) **מי שאוכל סיריאל** שהוא ממיני מזונות או האדמה ונותן לתוכו צמוקים נראה לי שצריך לברך ב' ברכות ראשונים וגם צריך לברך על העץ ג"כ ומי שאכל משבעה המינים וג"כ משאר פירות אין צריך לברך בורא נפשות שנטפל להשבעה מינים
- (ב) **בורא נפשות** חותם בה בלא שם שתקנו בה ברכה קצרה אבל דעת הגר"א לחתום בה בשם כירושלמי ומ"מ העולם לא נהגו כן (מ"ב ר"ז - ה) ופירוש בורא נפשות מבואר בטור דנותן לו יתברך שבת על שברא דברים הכרחים כגון לחם ודברים מועילים אף שאינם הכרחים כגון פירות על ההכרחים אומר וחסרונם ועל כל השאר יאמר על כל מה שבראת להחיות ויש מחלוקת אם לומר חי העולמים בצירה חי או בפתח חי (שע"ת 3)
- (ג) **רב משה נהג** כששמע ברכת בורא נפשות לענות אמן תיכף אחר נפש כל חי דלדידן דחתמינן בלי שם קיימ"ל דברכה קצרה היא שאין בה חתימה ואם ימתין מלענות אמן עד אחר חי העולמים הוא לאחר כדי דיבור והוא בכלל אמן יתומה (שו"ת רבבות אפרים 2 - כ"ו)